

KAKO PRISTUPITI LITERARNOM (PJESNIČKOM) TEKSTU NA STRANOM JEZIKU

Stranom se jeziku pristupa usvajanjem određenih gramatičkih i leksičkih sadržaja. Pritom je sve važniji izgovor usvojenih sadržaja, pa način izgovora i fonetika kao nauka počinju privlačiti našu pozornost. Izražajni usmeni moment je dominantan cilj u učenju stranoga jezika. Vještina govora postaje relevantan aspekt pri komunikaciji u međunarodnim odnosima. Nije više dovoljno znati jezik, treba usvojeni materijal primijeniti u različitim situacijama, te biti sposoban izražavati se, reproducirajući što bolje i što brže izvornoga govornika.

Poučeni takvim povijesnim poimanjem učenja stranog jezika, njegovo usvajanje još i danas doživljavamo kao susret s gramatičkim strukturama, leksičkim komponentama, s problemima izgovora i drugim jezičnim situacijama nazočnima u kolokvijalnim svakodnevnim tekstovima u svim udžbenicima. Takvi su tekstovi imitacija razgovora s nešto vezanog teksta, u koje autori pokušavaju unijeti određene morfosintaksne elemente, slijedeći određeni program klasifikacije jezičnog sadržaja. Njihova funkcija olakšava učenje i pomaže pri njemu, zatim teži usvajanju i primjeni jezičnih i nejezičnih struktura, ali bitno osiromašuje tekst i stavlja ga u niži položaj u usporedbi s ostalim obrazovnim predmetima. To može demotivirati učenike, osobito one višeg stupnja koji se lakše izražavaju i možda one koji nisu jezično tako vješti, ali su im zanimanje i izobrazba na višem stupnju. Učenicima takvog profila analiza literarnog teksta proširit će vidike, zainteresirati ih i aktivno ih uključiti u rad. U učenika s nižim stupnjem usvajanja koji nemaju potrebnu stručnu osnovu, globalni pristup sadržaju pružit će dojam pjesničkog doživljaja, a analiza pojedinih, možda lakših dijelova teksta, dat će im zadovoljstvo da su ipak proradili literarno djelo.

Strani jezik ne smije oponašati samo pojedine prizore života, mora biti sredstvo kojim će se doprijeti do realizacije života u znanstvenome, kulturnom i civilizacijskom smislu. Razina koju želimo postići mora dotaknuti sve sfere našeg življenja, pa zato gramatičke, leksičke i stilske jedinice kod jezičnog izraza moramo katkad potražiti u drugim djelokruzima našeg izražavanja, npr. u poeziji ili nekom literarnom tekstu. Vidjet ćemo tada da su i morfosintaksne strukture nešto drukčije, da se upotrebljavaju neke pojedinosti jezika koje samo letimično spominjemo u nastavi, ako ih uopće spominjemo, pošto ih smatramo nepotrebnima jer ih ne rabimo u kolokvijalnim frazama svakidašnjeg govora. One su međutim nazočne u uzvišenijim, elitnijim govornim izrazima i nerazdvojni su dio svijeta naroda kojega jezik želimo usvojiti.

Taj ulazak u pjesničke domene nije uvijek jednostavan: osim jezičnoga gradiva, nužno se susrećemo s novim spoznajama nepoznatih sadržaja. Kako bismo se što uspješnije i što učinkovitije povezali i potpunije uputili u informativno-kulturni aspekt, potrebno je izabrati tematsku cjelinu sa što više srodnih ili čak poznatih komponenata.

U ovom radu suočili bismo učenike s talijanskom pjesmom »Le ragazze di Zagabria« (Te djevojke zagrebačke) suvremenog talijanskog pjesnika Alessandra Iovinellija (prijevod Morane Čale-Knežević). Autor je, živeći u Zagrebu i sa Zagrebom, poklonio bljesak svog viđenja toga grada, umjetničku sliku, poetski akvarel nijanse kojega se tiho prelijevaju iz jednoga impresivnog, nama svima poznatoga prizora u drugi istog intenziteta, a možda i jačega.

Moramo započeti vrlo kratkom biografijom, te sa samo nekoliko riječi o autorovu djelovanju, kako bismo lakše shvatili njegov pristup tematici.

Alessandro Iovinelli, rođen je u Rimu. Živi u Zagrebu od 1995. godine, gdje radi kao lektor na Talijanskom odsjeku. Bavi se literarnom kritikom u Italiji i u inozemstvu. Direktor je književnog časopisa »Vana«. Objavio je već nekoliko literarnih radova: »Lettere dal movimento«, esej sociološkog karaktera (1978), »Leopardi e Schopenhauer«, kritičko literarno djelo (1983), »Demenza precoce«, roman (1986), te »Notizie di un viaggiatore disperso«, zbirku pjesama (1996). Pjesma koju danas obrađujemo nije još objelodanjena, iako je već prezentirana publici u Talijanskom institutu, te zahvaljujem autoru i prevoditeljici Morani Čale-Knežević na ljubaznosti što su mi omogućili da je upotrijebim u ovom svom radu.

Izabrala sam tu pjesmu jer je kod slušatelja već sam naslov izazvao veliko zanimanje i znatiželju. Jednostavna, ali sugestivna sintagma »Le ragazze di Zagabria« ne sugerira nam autorov slijed misli, niti pokazuje osjećaje, ali nas uključuje od samog početka, ubacujući nas u sam fulkrum doživljaja, u Zagreb, a nevjerojatna nas radoznalost tjera dalje da vidimo kako proživljava, taj naš Zagreb, stranac koji ga poznaje samo godinu dana.

Pjesma koju predstavljamo razredu moderno je pjesničko izražavanje, tečnog odvijanja radnji koje se isprepleću s osjećajima prožetim uvijek prisutnim klasičnim dodirima, pomoću kojeg on percipira slike i bez kojeg bi izbljedilo njegovo poetsko poimanje.

Krenimo, nakon tolikih premisa, na sam tekst. Metodološki pristup bih raščlanila na pojedine ciljeve:

— razumijevanje teksta uključuje sve metode interpretacije literarnog teksta (pisac, ostala djela, književne vrste). Nakon uvodnog neizbježnog dijela, u stranom jeziku moramo izvršiti još neke predradnje prije nego krenemo na književno razmatranje. Moramo nastojati da preko poznatih termina pružimo razredu prvi dojam, prvo jednostavno, krnje razumijevanje; nakon toga prelazimo na prepjev u standardnom govornom jeziku. Kada smo postigli potpuno razumijevanje izraza, prelazimo na dalju analizu od koje očekujemo ne više samo razumijevanje nego želimo dobiti više: ono zašto smo izabrali pjesmu, želimo prodrijeti u dušu pjesme, u autorovo htijenje; i slijedi tada određivanje mjesta događaja, glavnih likova, tijeka radnje, prethodnog iskustva, asocijacije, kombinatorike itd.

— proširivanje leksičkog sustava (verzija u standardnom talijanskom govornom jeziku cijele pjesme, te pojedinih njezinih dijelova, sinonimi, itd.)

— analiza teksta (sredstva kojima se pjesnik služi kako bi izrazio pojedine sadržaje, poetske fraze, epitete, figure riječi itd.)

— interkulturalne korelacije (što autor primjećuje, što je slično njegovoj kulturi, što različito, itd.)

— komentiranje pjesme i usporedba s hrvatskim literarnim prijevodom pjesme.

Razumijevanje teksta, literarnog teksta pogotovo, preduvjet je za dalje razmatranje, zato i najteže savladiv postupak.

Počinjemo čitanjem. Prvo čitanje mora biti izražajno, estetski izražajno kako bi omogućilo slušaocu — učeniku da što dublje prodre do sadržaja teksta i doživi melodijsku predodžbu autorova doživljaja. Pri tom prvom čitanju učenik nastoji spojiti njemu razumljive riječi i povezati ih za znane pojmove prisutne u pjesmi, npr.:

le nubi — il cielo — il tramonto

la coda — la lama — il baffo

le rotaie — scorre

il tempo — la sera

piove — le pozze

la trota — l'esca

I tako redom do kraja teksta povezuju se pojmovi, stvarna slika koja se nastoji povezati uz naslov. Nema, međutim, još te povezanosti, zasada su to samo bljeskovi slika u kojima se radnja odvija. Pri drugom čitanju idemo korak naprijed: pravimo pauze razumijevanja, zapostavimo malo poetski moment i zastanemo kad fraza ima smisla, npr.:

Le ragazze di Zagabria hanno il vento
nei capelli, / quando le nubi basse /
d'un cielo giallo e blu / schiude al tramonto /
sotto la coda del baffo di bronzo /
fin giù / alla lama del re incoronato /
l'ansia di far presto / sulle rotaie, /
come se il greto del fiume / ove scorre
il fluido di smalto / non desse altro /
che un soffio di tempo / fino alla sera. /

* * *

I dalje evo primjera drugoga dijela pjesme:

... Se poi sali / dalla funicolare /
il passo loro ti precede / al borgo
vecchio / di là della madre col bimbo /
sino alla strada dei caffè / e dei posti
canori / dalle prime stelle alle ultime /
che la notte ha richiuso / d'un altro sonno, /
non il loro / ...

Nakon takvog čitanja, studentu — učeniku postaju jasne pojedine slike i počinje se pitati gdje je to, gdje su primjenjljive.

Treća obrada je parafraza u govornom talijanskom jeziku. Npr.:

Se ti fermi, e piove, avanti le vedi
col viso di ninfe altere le gambe
oltre le pozze negli ilari salti
volare dritte alla meta che sa,
forse lei solo, dell'erba bagnata
dal gusto di birre amare e di cicche
spente in fretta e recise come l'esca
per la trota esposta lassù al mercato
itd.

preinačimo u ovakvu obliku:

Se ti fermi e piove, continua a piovere, le ragazze di Zagabria le vedi davanti a te.
Hanno un sorriso di ninfe, di fanciulle disdegnose,
vedi volare lo loro gambe oltre le pozze d'acqua,
e nel saltare le pozze, ridono, sono ilari, gioiose.
Volano oltre le pozze ma anche verso una meta,
una direzione prefissa,
che solo loro sanno dove sia,
una meta che sa, che ha il gusto dell'erba bagnata;
che ha il gusto di birre amare e di cicche,
spente in fretta e tagliate come l'esca
adoperata per pescare la trota che vediamo esposta
lassù al mercato

Podrazumijeva se da se pjesma parafrazira prema smislenim cjelinama granica kojih ne mora nužno biti na kraju stiha.

Pjesma biva razgoličena, okrnjena i obeščašćena, ali uz duboko ispričavanje autoru, takva je verzija nužna za kasnije emocionalno doživljavanje teksta kod studenata i učenika kojima je taj jezik stran.

Kada smo savladali jezičnu barijeru, započnimo s upoznavanjem: tematike, konkretnih događaja, mjesta, situacije.

Što je tematika, mjesto događaja i situacija bliža čitaocu, a u ovom slučaju studentu — učeniku, to je njemu lakše prodrijeti u suptilna proživljavanja stvarnosti koju pjesnik pretače u verbalni tekst: to postaje i njegova stvarnost, i, eto, pjesma mu se počinje sviđati.

To je jedan od razloga što smo odabrali upravo tu pjesmu »Le ragazze di Zagabria« (Te zagrebačke djevojke). Autor opisuje Zagreb, njegov glavni trg, monumentalni banov kip, tramvajsku postaju, bare i barice koje tako često preskakujemo u kišnim danima, prizor opušaka žurno ugašenih zbog dolazećeg tramvaja, opušaka što podsjećaju na udicu kojom se love pastve koje se prodaju na dobro nam poznatoj tržnici, gdje se osim povrća i drugih prehrambenih proizvoda prodaju čipke i vezovi; ulice s kafićima i glazbene kutove što zvukovima glazbe razveseljavaju čitavu ulicu; i konačno mladež, tu zagrebačku mladež, te ponosne i lepršave djevojke s vjetrom u kosi, koje u laganim satenskim haljinama, nakon zabave u kafićima, čekaju tramvaj novog dana.

To su prizori koje susrećemo svaki dan, to je naša stvarnost, pjesnička razglednica našega grada. A ta mladež, te djevojke, dio su tog prizora, one su nepoznate i nesvesne glumice te scene.

Pri analizi literarnog teksta moramo pokušati kod učenika — studenta u mislima probuditi prethodno iskustvo i asocijacije povezane s njegovim psihičkim životom. Izabравši ovu pjesmu, mislim da nismo mogli naći boljeg iskustva. Svaki učenik se jednom ili češće zatekao čekajući tramvaj na Trgu bana Jelačića, promatrajući jurnjavu šareno obojenih tramvaja s reklamnim prizorima (...il fluido di smalto...), slušajući smijeh zbog štrcanja vode pri preskakanju barica (... le gambe oltre le pozze degli ilari salti...), gledajući na brzinu ugašene opuške cigareta (...di cicche spente in fretta), kafiće, slušajući glazbu na ulicama (... alla strada dei caffè e di posti canori...), čekajući jutarnji tramvaj (... il tram del nuovo giorno...) itd. Sve je to njihov svijet kojim se kreću danomice i koji bi možda motrili pjesničkim okom da ih svagdašnja jurnjava nemilosrdno u tome ne sprječava.

Moderna pjesma, ambijentirana u dobro poznatoj sredini, mora pobuditi senzibilitet mladog čitatelja koji percipira svijet osjećajima prije nego razumom, a informacija alterirana u pozitivnome, nažalost katkad i u negativnome smislu, duboko ulazi u njegovu ranjivu psihi.

Možda sve leksičke jedinice i poetske figure neće uvijek biti shvatljive, ali osjećaj koji pjesnički izražaj ima u sebi, dopire do njega.

Kod zadatka razumijevanja, u parafrazi pjesme u govornom jeziku, već smo prošli jednu vrstu leksičke obrade poetskog teksta. Sada ćemo pokušati izraziti sintetično pojedine zanimljivije termine i sintagme.

1. Le ragazze di Zagabria *hanno il vento nei capelli ...* hanno i capelli **folti, vivi, volanti, lunghi, spettinati, arruffati, morbidi ecc.**
2. ... come se il greto del fiume
... non desse altro che *un soffio di tempo ...*
... non desse altro che **un momento di tempo, un attimo, un minuto, un tempo brevissimo ecc.**
3. ... col riso di *ninfe altere ...*
... col riso di **dee superbe, di fanciulle orgogliose, di giovani fiere, di bellezze disdegnose, di naiadi altezzose ecc.**

4. ... Se ti fermi, e piove, avanti le vedi
col riso di ninfe altere le gambe
oltre le pozze *negli ilari salti* ...
... oltre le pozze **nei ridenti, sorridenti, gai, briosi, allegri ecc.**
- 5) ... dal gusto di birre amare e di cicche
spente in fretta e *recise* come l'esca ...
... spente in fretta e **tagliate, mozzate, troncate, piegate ecc.**
6. ... il passo loro ti procede *al borgo*
vecchio di là ...
... ti procede alla **città vecchia, alla via antica, al quartiere non moderno, al sobborgo secolare ecc.**
7. ... sino alla strada dei caffè e dei *posti*
canori ...
... dei caffè e **degli angoli musicali, al bar con musica, ai ritrovi con orchestrina, al caffè con video spot ecc.**
8. .. cui le vesti leggere
e il raso concede *uno spicchio* di veglia ...
... e il raso concede **un quarto, l'ultima parte, la più piccola parte, la fine** della veglia ...
9. ... prima che parta il tram *del nuovo giorno*. ...
... prima che parta il tram **del mattino, dell'alba, dei primi albori, delle prime luci, del primo mattino, ecc.**

Takvo proširivanje vokabulara možemo ostaviti učenicima samo ako smo ih prethodno opskrbili dobrim rječnikom sinonima ili ako to zajedno obrađujemo u razredu.

Ostanimo još u poetskom duhu i pogledajmo kako ti pjesnički izrazi izgledaju u hrvatskom pjesničkom izrazu. Vidjet ćemo, da za razliku od sinonima i leksičkog širenja, nalazimo sličan umjetnički senzibilitet. Sličan, dakako, ne isti, jer bi to u protivnom »uništilo« pjesmu.

Učenicima treba možda ukratko objasniti kako kod prijevoda pjesme postići određeni estetski efekt. U nekim se slučajevima može poći od malo slobodnijeg prijevoda kako bi se dočarao umjetnički duh. Da se prije svega prevode izražajne nijanse, emotivne vibracije, poezija, a da riječ i njezin poredak služe tom cilju. Koliko prevoditelj shvaća dublje poeziju koju prevodi, toliko će je bolje pretočiti u svoj jezik. Evo nam primjera:

1. Le ragazze di Zagabria *hanno il vento*
nei capelli
Te zagrebačke djevojke *u kosi*
vjetar nose ...
2. ... come se il greto del fiume ove scorre ...
... non desse altro
che *un soffio di tempo* fino alla sera, ...
... kao da šljunčan pod rijeke
kud teče ... tek *puki dah vremena* do večeri još daje.
...
3. ... col riso di *ninfe altere* ...
... smijući se *ko ponosite nimfe* ...
4. ... le gambe
oltre le pozze *negli ilari salti* volare ...
... *veselim skokom* prevaljujući lokve,
sigurne lete

5. ... dal gusto di birre amare e di cicche
spente in fretta e *recise* come l'esca ...
... s okusom gorka piva o još čika
što na brzinu se zagasi i *presiječe*
ko mamac ...
6. ... il passo loro ti precede *al borgo*
vecchio di là ...
... njihov te pretekne korak *do starog*
grada ...
7. ... di là della madre col bimbo
sino alla strada dei caffè e dei *posti canori* ...
... od majke s bebom do kavana i *zvonkih mjesta* ...
8. ... cui le vesti leggere
e il raso concede *uno spicchio* di veglia...
... kojem lake
suknje i saten *krišku* bdijenja pruže ...

Pri analizi teksta pogledajmo kojim pjesničkim izrazima autor kiti »zagrebačke djevojke«. Opis je subjektivno obojen, svaki pojam ima emocionalnu komponentu :

- Le ragazze di Zagabria > **hanno il vento nei capelli ...;**
(... u kosi vjetar nose...)
> le vedi ... **col il riso di ninfe altere...;**
(... smijući se ko ponosite nimfe ...)
> **vedi... le gambe oltre le pozze negli ilari salti...**
(... veselim skokom prevaljujući lokve ...)
> (hanno) ... **le vesti leggere e (di) il raso ...**
(...lake suknje i saten ...)
> ... **hanno il mondo nelle loro mani**
(... **svijet (im) u ruke stane: ...**)

Pjesničke figure krasi svaki pjesnički izraz, pokušajmo ih pronaći i u ovoj pjesmi.

1. ... **del baffo di bronzo ... perifrasi**, više riječi umjesto jedne same, čitava fraza stoji umjesto **ban Jelačić**.
2. ... **la lama ...**, **sinegdoha**, dio za sve: oštrica za mač.
3. ... **sulle rotaie ... metonimija**, jedan pojam za drugi: tračnice za tramvaj.
4. ... **il fluido smalto... perifrasi**, više riječi, umjesto jedne same, »ocaklen fluid« umjesto tramvaj.
5. ... **col riso di ninfe altere ... metafora**, slikovito značenje, lijepim smiješkom kao »ponosite nimfe«.
6. ... **ilari salti ... metonimija**, jedan pojam za drugi, djevoke su vesele, ne njihovi skokovi.
7. ... **dal gusto di birre amare... sinegdoha**, plural za singular, okus piva, kao pića ne više boca.

Govoreći o stilu, spomenula sam da autor uporabljuje izraze koji odišu talijanskim klasicizmom. Ti izrazi daju pjesmi poseban čar, jer tko je odrastao u tom duhu, srastao je s njima i oni postaju dio njegovog pjesničkog poimanja. Evo samo nekoliko primjera: *schlude, ilare, recise, borgo, canori, il nuovo giorno, itd.*

Interkulturalne korelacije: što autor primjećuje?, što mu je neobično (al mercato tra l'aglio e le grappe, i pizzi e il ricamo npr.)?, što mu je možda izmaknulo?, što biste vi još dodali?, što smatrate da nije pogodeno? itd. predlažem kao teme za referate koje učenici — studenti pripremaju kod kuće. Za razgovor u razredu mogli bi poslužiti ovakvi naslovi:

Kako vidite Trg bana Jelačića? Kako vidite zagrebačke djevojke? Kako bi ih vidjela čangrizava osoba ljuta na cijeli svijet?

(Ona bi vjerojatno umjesto »djevojke u kosi vjetar nose« komentirala — kako su neuredno raščupane te zagrebačke djevojke!, ili »ocaklen fluid« bio bi« neukusno zašaran tramvaj« itd. Izbor i zabavu prepuštam vama.)

Pjesma je možda najteži put za učenje stranog jezika, zahtijeva poznavanje svoje literature i literarnih pojmova, ali zato kao nijedan tekst omogućuje uvid u psihu pjesnika, u dušu prođuhovljenih ljudi. L.Sterne je jednom rekao da pjesma dodaje nit u tanko platno našeg života. A kad stranac koji iz svoga kuta, iz svojega svijeta promatra i tako duboko proživljava i prikazuje ljude i grad u kojem živimo, onda smo ponosni što nam on poklanja tu nit i uživamo da nas on tako dobro razumije.

Takvim pristupom pjesmi to prestaje biti samo učenje jezika, to je prodiranje u kulturu i psihološki razvoj studenta i učenika kako bismo ga naučili da svaki prizor i najbanalniji, barica, kafić, tračnice, kiša, sadrži nešto lijepo, a to lijepo je u nama, moramo ga samo otkriti.

LITERATURA

Dardano, M., P. Trifone (1995). *Grammatica italiana con nozioni di linguistica*. Zanichelli, Bologna.

Leopardi G., Canti (1974). *Introduzione e commento di M. Fubini*. Loescher, Torino.

Mounin G. (1965). *Teoria e storia della traduzione*. Einaudi, Torino.

Pittano G. (1987). *Dizionario dei sinonimi e contrari*. Zanichelli, Bologna.

Russo L. (1964). *Classici italiani*. ed. Sansoni, Firenze.

Skrljarov M. (1993). *Teorija i praksa u nastavi stranih jezika*. Školska knjiga, Zagreb.

RIASSUNTO

Come inserire un brano letterario, una poesia nello studio di una lingua straniera? Questo è il tema che trattiamo in questo lavoro. Anni addietro nell'insegnamento di una lingua straniera s'era iniziato con l'esposizione di strutture morfosintattiche, più tardi si comincia a prestar maggior attenzione alla comunicazione: diventa importante parlare scioltamente, con pronuncia curata: la fonetica è la scienza che s'impone sempre più. Nello studio di una lingua straniera si fa attenzione a far apprendere forme colloquiali della lingua standard semplificando il lessico a livelli comunicativi. Quest'atteggiamento non viene sempre bene accetto dagli studenti che possono e vogliono affrontare testi più complessi con temi più impegnativi. La lettura e l'analisi di una poesia moderna, e noi abbiamo scelto »Le ragazze di Zagabria« di Alessandro Iovinelli, potrebbe colmare questa mancanza. L'articolo presenta il modo in cui potremmo impostare quest'analisi.

Le ragazze di Zagabria

Le ragazze di Zagabria hanno il vento nei capelli, quando le nubi basse d'un cielo giallo e blu schiude al tramonto sotto la coda del baffo di bronzo fin giù alla lama del re incoronato l'ansia di far presto sulle rotaie, come se il greto del fiume ove scorre il fluido di smalto non desse altro che un soffio di tempo fino alla sera. Se ti fermi, e piove, avanti le vedi col riso di ninfe altere le gambe oltre le pozze negli ilari salti volare dritte alla meta che sa, forse lei solo, dell'erba bagnata dal gusto di birre amare e di cicche spente in fretta e recise come l'esca per la trota esposta lassù al mercato tra l'aglio e le grappe, i pizzi e il ricamo. Se poi sali dalla funicolare il passo loro ti precede al borgo vecchio di là della madre col bimbo sino alla strada dei caffè e di posti canori dalle prime stelle alle ultime che la notte ha richiuso d'un altro sonno, non il loro, cui le vesti leggere e il raso concede uno spicchio di veglia prima che parta il tram del nuovo giorno.

Le ragazze di Zagabria hanno il mondo nelle loro mani: ora non le vedi, aspetta — credilo pure — tornano domani.

Alessandro Iovinelli

Te zagrebačke djevojke

Te zagrebačke djevojke u kosi vjetar nose, kada oblake niske žuta i plavetna neba u zalaz pod repom brončanog brka, same oštrice kralja s krunom, nestrpljenje da žurno se po tračnicama hita razmakne, kao da šljunčan pod rijeke kud teče ocaklen fluid tek puki dah vremena do večeri još daje. Zastaneš li, a kiši, vidiš kako, smijuću se ko ponosite nimfe, veselim skokom prevaljujuć lokve, sigurne lete do mete što vonja, jedina možda, na smočenu travu s okusom gorka piva i još čika što na brzinu se zagasi i presiječe ko mamac pastrevi s tržnice, gore, uz češnjak i lozovaču, vez, čipku. Ako se popneš uspinjačom pak, njihov te pretekne korak do starog grada, od majke s bebom do kavana i zvonkih mjesta od prvih do zadnjih zvijezda što je zatvorila ih noć drugim, ne njihovim snom, kojem lake suknje i saten krišku bdijenja pruže prije nego krene tramvaj novog dana.

Tim zagrebačkim djevojkama svijet u ruke stane: ne vidiš ih sada, čekaj — i vjeruj — vrate se kad svane.

Morana Čale-Knežević